Obsah

1 ÚVOD 9

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA 14
2.1 Děti-cizinci v dnešní škole 14
2.2 Školní adaptace dětí-cizinců 16
2.2.1 Psychická oblast školní adaptace dětí-cizinců 19
2.2.2 Sociální oblast školní adaptace dětí-cizinců 20
2.3 Podpora školní adaptace dětí-cizinců 22
2.3.1 Globální perspektiva podpory školní adaptace dětí-cizinců 22
2.3.1.1 Rovné vzdělávací příležitosti v globálním kontextu 23
2.3.1.2 Strategie začleňování cizinců v globálním kontextu 25
2.3.1.2.1 Problematické vnímání multikulturalismu 28
2.3.1.2.2 Segregace cizinců jako neřešitelný problém 29
2.3.2 Nadnárodní perspektiva podpory školní adaptace dětí-cizinců 29
2.3.2.1 Rovné vzdělávací příležitosti v evropském kontextu. 30
2.3.2.2 Modely vzdělávání dětí-cizinců v evropském kontextu. 31
2.3.2.2.1 Podpůrná opatření pro děti-cizince v evropském kontextu 32
2.3.3 Školní perspektiva podpory školní adaptace dětí-cizinců 34
2.3.3.1 Vedení školy v podpoře školní adaptace dětí-cizinců 34
2.3.3.2 Učitel v podpoře školní adaptace dětí-cizinců 35
2.3.3.2.1 Připravenost učitelů na multikulturní přístup ve výuce . . 37
2.3.3.3 Důležitost spolupráce školy a rodičů-cizinců 38
2.3.3.3.1 Podstata odlišnosti školy a rodin cizinců 40
2.3.3.3.2 Bariéry ve spolupráci školy a rodičů-cizinců 41

3 METODOLOGIE PROVEDENÉHO ŠETŘENÍ 43
3.1 Výzkumný problém, cíl a design šetření 44
3.2 Zvolená metoda srovnání a výzkumná otázka 44
3.3 Postup při navrhování srovnávacího výzkumu 46
3.3.1 Lokalizace sběru dat a počet případů 46
3.3.2 Jednotka analýzy dat 48
3.3.3 Techniky sběru dat 49
3.3.4 Výzkumný vzorek 51
3.3.4.1 Kritéria výběru škol 52
3.4 Analytický proces zvolené metody srovnání 54
3.5 Časový harmonogram sběru dat 56

3.6 Validita a etická dimenze výzkumu 57

4 ZJIŠTĚNÍ PROVEDENÉHO ŠETŘENÍ 60
4.1 Český a norský kontext podpory školní adaptace dětí-cizinců 60
4.1.1 Český kontext podpory školní adaptace dětí-cizinců 60
4.1.1.1 Český demografický kontext 61
4.1.1.2 Český historický kontext 62
4.1.1.3 Český ekonomický kontext 62
4.1.1.4 Český sociální kontext 64
4.1.1.5 Český politický kontext 66
4.1.1.5.1 Lokální politický kontext (Praha) 70
4.1.2 Norský kontext podpory školní adaptace dětí-cizinců 71
4.1.2.1 Norský demografický kontext 72
4.1.2.2 Norský historický kontext 73
4.1.2.2.1 Migrační pedagogika na norských univerzitách 73
4.1.2.2.2 Od asimilace dětí-cizinců k inkluzi v norských třídách ... 74
4.1.2.3 Norský ekonomický kontext 75
4.1.2.4 Norský sociální kontext 76
4.1.2.4.1 Multikulturní škola cílem dnešních norských škol 78
4.1.2.4.2 Testování dětí-cizinců v norštině 80
4.1.2.5 Norský politický kontext 81
4.1.2.5.1 Lokální politický kontext (Oslo) 84
4.2 Výsledky šetření v českých a norských školách 88
4.2.1 Podpora školní adaptace dětí-cizinců na příkladu českých škol 89
4.2.1.1 Zjištěné shody na českých školách 89
4.2.1.2 Zjištěné rozdíly na českých školách 93
4.2.2 Podpora školní adaptace dětí-cizinců na příkladu norských škol ... 96
4.2.2.1 Zjištěné shody na norských školách 96
4.2.2.2 Zjištěné rozdíly na norských školách 98
4.3 Přehled zjištěných shod a rozdílů v českém a norském prostředí 101
4.4 Komparace výsledků v českém a norském prostředí 102
4.4.1 Shody a rozdíly na české a norské makro, mezo a mikro úrovni .. 102
4.4.1.1 Makro úroveň 103
4.4.1.2 Mezo úroveň 105
4.4.1.3 Mikro úroveň 106
4.4.2 Klíčové oblasti pro úspěšnost podpory školní adaptace dětí-cizinců 110
4.4.2.1 Pravidelná komunikace státní úrovně se školami 110
4.4.2.2 Podpora dětí-cizinců jako priorita inkluzivního vzdělávání .. 112
4.4.2.3 Existence funkčního „mezo článku“ 112

4.4.2.4 Tvorba státních a regionálních nařízení na základě potřeb škol ... 114
4.4.2.5 Financování bez byrokratické zátěže ... 115
4.4.2.6 Posílení účasti dětí-cizinců v předškolním vzdělávání ... 116
4.4.2.7 (Ne)důležitost osobního přístupu k dětem-cizincům ... 116
4.4.3 Modely podpory školní adaptace dětí-cizinců ... 117

5 ZJIŠTĚNÍ V KONTEXTU PŘEDCHOZÍCH VÝZKUMŮ ... 121

6 ZÁVĚR ... 127

SUMMARY ... 130

BIBLIOGRAFIE ... 132
Online zdroje ... 147

SEZNAMY ... 153
Seznam použitých zkratek ... 153
Seznam tabulek ... 154
Seznam obrázků ... 154

PŘÍLOHY ... 156
1 Analyzované dokumenty ... 156
2 Charakteristika respondentů ... 157
3 Pozorování ve školách a školní dokumenty ... 160
4 Přehled vzniklých kategorií s ukázkou kódů ... 161

REJSTŘÍK ... 162